

Nr 389.

Godkänd av första kammaren den 14 juni 1940.

Godkänd av andra kammaren den 14 juni 1940.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statlig lagerhållning m. m.

(Statsutskottets utlåtande nr 204.)

Till KONUNGEN.

I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1940/41 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln (punkterna 17 och 18 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för den 4 januari 1940) föreslagit riksdagen

dels att till Statlig lagerhållning: Statens reservförrådsnämnd för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 175,000 kronor,

dels ock att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Statlig lagerhållning: Omkostnader för statlig lagerhållning för budgetåret 1940/41 beräkna ett förslagsanslag av 1,950,000 kronor.

I förutnämnda proposition har Kungl. Maj:t vidare under kapitalbudgeten (bilaga 10, punkterna 1—3) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, såsom kapitalinvesteringar i fonden för förlag till statsverket för budgetåret 1940/41 beräkna

dels till Vissa omkostnader för statlig lagerhållning ett reservationsanslag av 1,200,000 kronor,

dels till Beredning av vissa råvaror till färdigprodukter för upplagring ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor,

dels ock till Förlagskapital för inköp av förnödenheter ett reservationsanslag av 25,000,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 12 april 1940 dagtecknad proposition, nr 238, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att efter beslut av Kungl. Maj:t i mån av behov tillhandahålla svenska spannmålsaktiebolaget svenska statens fyra procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av 60,000,000 kronor för att av bolaget pantförskrivs såsom säkerhet för lån i riksbanken;

dels bestämma, att riksgäldskontoret må intill utgången av budgetåret 1940/41 förskottsvis, genom överlämnande av statsskuldbevis med form och förfallotid bestämda i samråd med riksbanken, ställa medel till förfogande för statens reservförrådsnämnd, att användas för förvärv från riksbanken av för nämndens verksamhet erforderliga belopp i guld och valutor;

dels medgiva, att till upphandling och lagring av varor för statens räkning genom statens reservförrådsnämnds försorg må i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna riktlinjer, utöver tidigare för ändamålet avsedda medel, tagas i anspråk ett belopp av 140,000,000 kronor;

dels till Statlig lagerhållning: Omkostnader för statlig lagerhållning för budgetåret 1940/41 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av kronor 20,500,000;

dels till Förlagskapital för inköp av förnödenheter m. m. för budgetåret 1940/41 såsom kapitalinvestering i fonden för förslag till statsverket anvisa ett reservationsanslag av kronor 20,000,000;

dels ock medgiva, att förslagsanslaget till Statlig lagerhållning: Omkostnader för statlig lagerhållning må disponeras i enlighet med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet för den 12 april 1940 anförts.

Riksdagen ansluter sig till de allmänna riktlinjer för lagringsverksamhet, som av departementschefen i förevarande proposition nr 238 angivits, ävensom till det sätt, varpå departementschefen funnit den under statlig medverkan bedrivna lagringsverksamheten böra i fortsättningen handhas och finansieras. Inköps- och lagringsverksamheten bör vidare i enlighet med departementschefens förslag avse såväl importerade varor som inhemska varor. Beredskapslagren böra få användas även i marknadsutjämnande syfte. Riksdagen har särskilt beaktat vad departementschefen anför i fråga om angelägenheten av att vissa för den allmänna folkförsörjningen betydelsefulla varor böra vara utspridda på ett större antal platser i olika delar av landet. Detta har departementschefen ansett ej minst viktigt ur den synpunkten, att varorna skola vara placerade på sådant sätt, att de kunna utnyttjas, därest på grund av stockningar i kommunikationsväsendet den normala distributionsapparaten sättes ur funktion. Riksdagen anser sig böra med synnerlig skärpa understryka vad departementschefen i berörda avseende framhållit samt ytterligare betona, att vid lagrens utspridning hänsyn bör tagas till att därigenom i största möjliga utsträckning ernå en fördelning av riskerna. I anslutning härtill vill riksdagen även framhålla vikten av att de nya lagringsplatserna äro så belägna, att goda transportmöjligheter stå till buds, så att lagren kunna komma att fylla de med dem avsedda ändamålen.

Såsom av ifrågavarande proposition nr 238 framgår har den av svenska spannmålsaktiebolaget handhavda statliga lagringsverksamheten finansierats genom att bolaget upptagit lån i riksbanken mot säkerhet av utav riksgäldskontoret överlämnade statsobligationer, vilka av bolaget belånats till en kurs av 85 procent. För bolagets fortsatta verksamhet har nu beräknats erforderligt ett belopp i statsobligationer av 60,000,000 kronor, varigenom bolaget skulle vid belåning tillföras rörelsemedel av 51,000,000 kronor. Riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts förslag om att statsobligationer till ett nominellt belopp av 60,000,000 kronor må för sagda ändamål tillhandahållas bolaget. Med hänsyn till att behov redan under innevarande budgetår beräknas uppkomma för bolaget att delvis disponera ifrågavarande medel har departementschefen förordat, att nämnda obligationer, i den utsträckning Kungl. Maj:t kan finna erforderligt, få ställas till bolagets förfogande under budgetåret 1939/40. Riksdagen, som beaktat vikten av att bolagets verksamhet må kunna bedrivas utan avbrott, har icke funnit något att erinra mot departementschefens nyssnämnda förslag.

Reservförrådsnämndens verksamhet har hittills finansierats genom att riksgäldskontoret för nämndens räkning till riksbanken överlämnat statskuldförbindelser eller där öppnat krediter, vilka av nämnden använts för förvärv av valutor, erforderliga för betalningen av i utlandet inköpta varor. Departementschefen har ansett det för budgetåret 1940/41 för ändamålet behövliga beloppet böra fastställas till 140,000,000 kronor. Importsvårigheter föreligga redan och kunna ytterligare befaras uppkomma beträffande åtskilliga av de varor, vilka avsetts att lagras genom reservförrådsnämndens försorg. I likhet med departementschefen anser emellertid riksdagen det angeläget att tillräckliga medel stå till reservförrådsnämndens förfogande, för den händelse möjligheter till import yppa sig, och har för sin del icke funnit anledning till erinran mot att statliga uppköp av utländska varor genom reservförrådsnämnden få göras för det av departementschefen angivna beloppet. Riksdagen bifaller jämväl departementschefens förslag att ifrågavarande medel må, därest det visar sig nödvändigt, tagas i anspråk redan innevarande budgetår samt att bemyndigandet för riksgäldskontoret att ställa medel till förfogande för här berörda verksamhet erhåller förlängd giltighet under budgetåret 1940/41.

Mot beräkningen av de av departementschefen för nästa budgetår upptagna beloppen i form av dels anslag å kapitalbudgeten till förlagskapital för inköp av förnödenheter m. m. å 20,000,000 kronor, dels ock anslag under elfte huvudtiteln till omkostnader för statlig lagerhållning å 20,500,000 kronor har riksdagen icke funnit något att erinra. Vad beträffar förstnämnda anslag medgiver riksdagen, att det må disponeras i enlighet med vad departementschefen föreslagit. I fråga om sistnämnda anslag är riksdagen ense med departementschefen om att från anslaget må bestridas jämväl kostnaderna för utspridning eller bortförande av de lager, som handhas av spannmålsbolaget och reservförrådsnämnden eller stå under livsmedelskommissionens uppsikt. Till departementschefens förslag, att medel från

samma anslag skola anvisas för avskrivning av förluster, vilka åsamkas varulagren genom brand eller annan skada, kan riksdagen även giva sin anslutning.

I övrigt har vad departementschefen anfört och föreslagit i propositionen nr 238 icke givit riksdagen anledning till erinran eller uttalande.

Riksdagen får slutligen i enlighet med Kungl. Maj:ts under punkten 17 av elfte huvudtiteln framställda förslag tillkännagiva, att riksdagen för nästa budgetår till statens reservförrådsnämnd funnit sig böra anvisa ett förslagsanslag av 175,000 kronor för bestridande av nämndens administrationskostnader.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen *dels* beslutat bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att efter beslut av Kungl. Maj:t i mån av behov tillhandahålla svenska spannmålsaktiebolaget svenska statens fyra procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av 60,000,000 kronor för att av bolaget pantförskrivnas såsom säkerhet för lån i riksbanken, *dels* bestämt, att riksgäldskontoret må intill utgången av budgetåret 1940/41 förskottsvis, genom överlämnande av statsskuldbevis med form och förfallotid bestämda i samråd med riksbanken, ställa medel till förfogande för statens reservförrådsnämnd, att användas för förvärv från riksbanken av för nämndens verksamhet erforderliga belopp i guld och valutor, *dels* medgivit, att till upphandling och lagring av varor för statens räkning genom statens reservförrådsnämnds försorg må i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna riktlinjer, utöver tidigare för ändamålet avsedda medel, tagas i anspråk ett belopp av 140,000,000 kronor, *dels* till *Statlig lagerhållning: Statens reservförrådsnämnd* för budgetåret 1940/41 under elfte huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 175,000 kronor, *dels* till *Statlig lagerhållning: Omkostnader för statlig lagerhållning* för budgetåret 1940/41 under elfte huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 20,500,000 kronor, *dels* till *Förlagskapital för inköp av förnödenheter m. m.* för budgetåret 1940/41 såsom kapitalinvestering i fonden för förlag till statsverket anvisat ett reservationsanslag av 20,000,000 kronor, *dels* ock medgivit, att förslagsanslaget till *Statlig lagerhållning: Omkostnader för statlig lagerhållning* må disponeras i enlighet med vad i statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för den 12 april 1940 angivits.

Stockholm den 14 juni 1940.

Med undersåtlig vördnad.